

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Titel:

(Vul hier de publicatietitel van de internetconsultatie in)

Grondwetsvoorstel vervolging ambtsdelicten Kamerleden en bewindspersonen

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Kamerleden, bewindspersonen, de (procureur-generaal van) de Hoge Raad, het openbaar ministerie, de politie en de Rechtspraak. Kamerleden en bewindspersonen zijn degenen die vervolgd kunnen worden. De procureur-generaal van de Hoge Raad en de Hoge Raad hebben een rol in het nemen van de vervolgingsbeslissing. Het openbaar ministerie en de politie voeren (in opdracht van de procureur-generaal van de Hoge Raad) het opsporingsonderzoek en eventueel de vervolging uit. Berechting van ambtsdelicten zal plaatsvinden langs de gewone procedures van de Rechtspraak, namelijk in drie instanties (rechtbank, gerechtshof, Hoge Raad).

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De leden van de Commissie herziening wetgeving ambtsdelicten Kamerleden en bewindspersonen (commissie-Fokkens), de genoemde belanghebbenden en daarnaast diverse wetenschappers die zich met dit onderwerp hebben beziggehouden.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Het grondwetsvoorstel vloeit voort uit de aanbevelingen van de commissie-Fokkens. Deze commissie werd – op verzoek van de Tweede Kamer – ingesteld door de ministers van J&V en BZK en had als opdracht om te adviseren over een fundamentele herziening van de wetgeving inzake vervolging en berechting van leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen wegens ambtsdelicten. De commissie bestond uit leden die vanuit hun (voormalige) functie beschikte over inhoudelijke kennis en expertise van het onderwerp vanuit diverse invalshoeken: een voormalig procureur-generaal bij de Hoge Raad, een advocaat/voormalig lid van de Eerste Kamer, een lid van het college van procureurs-generaal, een senior-raadsheer bij het gerechtshof Den Haag/voormalig lid van de Eerste Kamer, een hoogleraar Algemene rechtswetenschap en een advocaat-generaal bij de Hoge Raad.

Het kabinet heeft besloten de aanbevelingen van de commissie op te volgen en heeft hierover een hoofdlijnenbrief aan de Kamers gestuurd. Over de hoofdlijnenbrief heeft overleg met de Tweede Kamer plaatsgevonden. De Tweede en Eerste Kamer onderschrijven de aanbevelingen ook en hebben de regering opgeroepen hiertoe zo snel mogelijk actie te ondernemen.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

De bestaande regeling voor vervolging van een ambtsmisdrijf gepleegd door een Kamerlid of bewindspersoon schiet ernstig tekort en staat in de weg aan een behoorlijke opsporing, vervolging en berechting van ambtsmisdrijven. Tegen de huidige procedure bestaan fundamentele bezwaren, die met name betrekking hebben op het feit dat de vervolgingsbeslissing uitsluitend door politieke organen kan worden genomen en dat berechting plaatsvindt in één instantie. Daarnaast is de regeling in de praktijk onwerkbaar.

- b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

De huidige regeling is gedateerd en onwerkbaar.

- c) Wat is de omvang van het probleem?

De procedures uit de huidige regeling schiet tekort en is onwerkbaar in de praktijk. Dit is niet wenselijk. Vervolging moet mogelijk zijn indien hier aanleiding toe is. Bovendien is dit niet goed voor het vertrouwen van burgers in de politiek. Ook inhoudelijk zijn er fundamentele bezwaren en is er aanleiding de huidige regeling te herzien (geen rechtspraak in twee instanties en risico op politieke motieven bij het wel of niet geven van een opdracht tot vervolging).

- d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Zie onder c.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Dan blijft de huidige situatie onveranderd. Zoals ook al toegelicht onder b is dat onwenselijk. Het is voor een democratische rechtsstaat van wezenlijk belang dat er tegen ambtsdelicten van politieke ambtsdragers effectief kan worden opgetreden. Onze democratische rechtsstaat kan immers niet zonder een goed functionerend openbaar bestuur. Kamerleden en bewindspersonen spelen hierbij een belangrijke rol. De kwaliteit van de uitvoering van het politieke ambt en het vertrouwen van burgers in de overheid worden mede bepaald door (bevordering van) de integriteit van individuele bestuurders en van het bestuur als geheel. Ambtsdelicten zijn zeer schadelijk voor het goede functioneren, de integriteit en de geloofwaardigheid van het openbaar bestuur. Voorbeelden van ambtsmisdrijven zijn het schenden van geheimhoudingsplichten (lekkers van vertrouwelijke informatie) en omkoping (corruptie). In tijden van toenemende aandacht voor integriteit van politici is het van groot belang dat er een adequate wettelijke procedure is waarmee deze en andere ambtsmisdrijven van Kamerleden en bewindspersonen kunnen worden opgespoord, vervolgd en berecht, waarbij tegelijkertijd waarborgen aanwezig zijn met het oog op de politieke context waarin dergelijke strafzaken zich kunnen afspelen.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

Zorgen voor procedure voor de vervolging van ambtsdelicten gepleegd door Kamerleden en bewindspersonen die goed werkbaar is, recht doet aan de belangen van alle betrokkenen en geen risico in zich draagt politiek te worden.

- b) Aan welke [duurzame ontwikkelingsdoelen \(sustainable development goals, SDG's\)](#) en [brede welvaartsuitkomsten](#) dragen de doelen bij?

Veilige en vreedzame samenleving

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

De hoofdregel voor de vervolging van ambtsdelicten is vastgelegd in de Grondwet. Het vastleggen van de nieuwe procedure vergt derhalve een grondwetswijziging.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

N.v.t.

- c) Wat is de [beleidstheorie \(doelenboom\)](#) per kansrijke beleidsoptie?

N.v.t.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Een wijziging van de (Grond)wet – en de wetgeving ter uitvoering daarvan – zal resulteren in de nieuwe, gewenste regeling voor de vervolging van ambtsdelicten begaan door Kamerleden en bewindspersonen.

- b) Welke [verplichte toetsen](#) zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

N.v.t.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?

Op dit moment bepaalt de Grondwet dat de opdracht om een Kamerlid of bewindspersoon te vervolgen moet worden gegeven door de regering of de Tweede Kamer. Vervolgens beoordeelt de Hoge Raad of er inderdaad een ambtsdelict is begaan.

In de nieuwe procedure komt de taak om de vervolgingsopdracht te geven te liggen bij de procureur-generaal van de Hoge Raad. Hij heeft een onafhankelijke positie en kan daarom objectief oordelen over het wel of niet geven van deze opdracht.

Een tweede belangrijke aanpassing is dat de Hoge Raad niet langer als eerste en enige beoordeelt of er een ambtsdelict is begaan. In plaats daarvan wordt het proces gelijk aan dat van alle andere strafzaken. Dit houdt in dat eerst de rechtbank oordeelt of er een strafbaar feit is begaan en daarna (als hij of zij het niet eens is met de veroordeling) het gerechtshof en daarna de Hoge Raad. Dit geeft een Kamerlid of bewindspersoon die is veroordeeld dus ook de mogelijkheid om hoger beroep (een verzoek tot heroverweging) in te stellen.

- b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- [doeltreffendheid](#) en [doelmatigheid](#);
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief [doenvermogen](#), [regeldruk](#) en [handhaving](#));
- brede maatschappelijke impact?

De aanbevelingen van de commissie-Fokkens vormen een goed doordacht geheel om te komen tot een nieuwe, werkbare procedure.

- c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

N.v.t.

- d) Hoe ziet de voorgenomen [monitoring en evaluatie](#) eruit?

N.v.t.